

СВЕТОСЛАВ МИНКОВ
РАЗКАЗ ЗА ЕДНА БЕГОНИЯ

chitanka.info

Непознатият натисна звънеца. Някъде между стените на къщата избръмча сякаш заплетена в паяжина муха, после се чуха леки стъпки, в бравата щракна ключ, вратата се отвори.

На прага стоеше стара жена, наметната с шал. Малките ѝ нозе бяха обути в грамадни вълнени пантофи, посивялата ѝ коса излъчваше сребристо сияние в полумрака.

— Добър ден — каза мъжът. — Тук ли се дава стая под наем?

Жената измери с поглед непознатия, като че искаше да отгатне по външността му дали ще си плаща редовно наема, вторачи очи в смачканата му вратовръзка, в избелялата му шапка, в износените му дрехи и все пак не се реши да каже, че стаята е вече заета. Стаята стоеше празна от няколко месеца, а наематели мъчно се намираха. Пък и често пъти тия хора с износените дрехи са по-редовни в плащането, отколкото другите, които носят копирени ризи и нови шапки с перце на панделката.

— Заповядайте — рече старата жена и въведе непознатия вътре.

Минаха през един тъмен коридор, влязоха в една стая със зелени стени.

Мъжът заоглежда стаята като опитен познавач: креват, гардероб, маса, столове, плюшено канапе — всичко вехто, всичко олющено, напукано и полуразглобено от времето. Сред тая сбирщина от стари мебели само две-три картини по стените внасяха някаква безвкусна свежест със своите образи на голи жени, които се къпеха уж съвсем невинно сред природата, а се усмихваха порочно като в кабаре. Непознатият вдъхна дълбоко спарения въздух, напоен с оня тежък мирис, що излъхват старите ракли и шкафове, и като се приближи до прозореца, загледа разсеяно навън, към задния двор на едно високо здание с безброй балкони и прозорци. Стаята му харесваше, харесваше му и нейната тъжна наредба. Както изглеждаше, той беше един от ония вечни квартиранти, крило са свикнали да живеят все в такива стаи — сред същите гардероби с мътни огледала, сред същите скърцащи кревати с продънени пружини, сред същите маси, столове и плюшени канапета, които хранят някакво старческо озлобление към човека и го преследват винаги и с по някой коварен гвоздей, изскочил потайно из ръбовете им. Гостът се върна в средата на стаята и попита полугласно:

— Ами умивалник няма ли?

— Няма — каза жената. — Ще се миете в кухнята.

След това заговориха за наема. През време на разговора всеки откри по нещо от своя личен живот.

Жената била вдовица и получавала малка пенсия. Помагала си с наема от стаята. Мъжът ѝ умрял преди няколко години. Имала женена дъщеря в провинцията и син в Америка, в Детройт. Навярно господинът е слушал за Детройт? За да прикрие невежеството си, господинът отговори, че в Америка има емигранти от цял свят. После и двамата заприказваха пак за наема. Непознатият каза, че работел в частно предприятие и че заплатата му не била голяма. Жената отстъпи. Добре, тя била съгласна да му даде стаята на по-ниска цена, стига той да ѝ плаща редовно. И сетне друго — дали господинът имал много познати и дали щели да му идват често гости? Не, господинът живеел самотно и нямал никакви близки. От работа се прибирал в къщи и бил тих като муха. Старата жена се зарадва: тих като муха. Тя търсела точно такъв квартирант. И както обикновено се случва между съвсем нови хазаи и наематели, жената и непознатият почувстваха особено предразположение един към друг. Не желае ли господинът едно сладко? Господинът сви рамене и примигна някак смутено, но все пак изяде сладкото, разгледа и портрета на сина от Детройт и предплати стаята.

На следния ден мъжът пренесе багажа си в новата квартира — два платнени куфара, натъпкани с дрехи и сиромашка покъщнина. Изведнъж стаята се одухотвори от внесените вътре неща. Върху килимчето пред кревата тупнаха чифт скъсани чехли, на един от столовете увисна куртка с протрити ръкави, в гардероба се разпери едно зимно палто, по масата задрънкаха алуминиеви чаши, тенекено спиртниче, лъжици и вилици. Всички тия предмети и дрехи пуснаха в стаята невидимите коренчета на един нов живот, чийто пулс започваше тепърва да бие между нейните четири стени.

Новият наемател изглеждаше акуратен човек. С позволение на хазайката той закова отвътре на вратата на стаята си няколко гвоздейчета, на които окачи: кърпа за лице, плетена жилетка, каскет. Най-сетне той написа грижливо името си на една празна визитна картичка, а под името добави в скоби: „Звънете два пъти!“ Така приготвеното картонче наемателят затисна под звънеца на входната врата. Той знаеше много добре, че никой не ще го потърси и че предупреждението „Звънете два пъти!“ е съвсем излишно, но нали

всеки си има навици? Акуратният човек беше свикнал да поставя такива картончета на всички свои досегашни квартири, без да се замисля, че вече години наред никой не се интересуваше от неговото съществуване.

Наемателят излизаше рано сутрин и се прибираще привечер по здрач. Понякога се хранеше в къщи. Носеше парче хляб и нещо загърнато в хартия, постилаше единия край на масата с бяла кърпа, ядеше бавно и замислено. Ако му останеше коричка от хляба или късче салам, завиваше ги внимателно в кърпата и ги скриваше в чекмеджето на масата. Не хвърляше дори трохите — лепеше ги с пръст и ги хрускаше. Беше от ония хора, които си знаят сметката.

Вечер, преди да си легне, той обичаше да седи до прозореца и да гледа високата и мрачна стена на съседното здание. Там, точно насреща му, жълтееше винаги в тъмнината един осветен прозорец, в чиято рамка трептеше като на екран все една и съща картина: някакъв млад човек свиреше на цигулка. Прозорецът отсреща стоеше затворен, не се чуваше никакъв звук. Навярно музикантът беше още новак. Той отмерваше упорито такта с цялото си тяло, ръката му теглеше несигурно лъка по струните на цигулката. Тая гледка се повтаряше всяка вечер — тя беше също тъй неизменна, както бе неизменно и желанието на наемателя да я съзерцава с едно равнодушно постоянство.

Какво мислеше тогава тоя петдесетгодишен мъж с плешива глава и безцветни очи? Дали момъкът с цигулката не му напомняше нещо от неговото собствено минало? Може би той сам е свирил някога на цигулка и е вярвал, че ще стане музикант. Децата тичат подир пеперудите и се мъчат да ги хванат. Станат ли възрастни хора, те дори не ги забелязват. На младини човек бленува и гони някаква цел, после косата му побелява или окапва неочаквано, лицето му се покрива с бръчки, ръцете му изтъняват като нозе на птица. Той потъва в плътната сивота на едно равно всекидневие, невидим за другите, незабележим за себе си. Мигар наемателят наистина живееше? Светът му беше чужд, до него не стигаше нито едно събитие, огромна пустота изпълваше цялото му същество. Той знаеше само пътя от къщи до канцеларията, евтината гостилничка, схлупената гладачница, дето даваше дрехите си за пране. В празнични дни излизаше на разходка, но скоро се връщаше пак в стаята си. Въобразяваше си, че ще настине,

ако се разхожда по-дълго. Тоя необясним страх от настинка го преследваше непрекъснато — все му се струваше, че стои на течение, че му духа отнякъде. Едничкото безопасно развлечение за него беше да наблюдава вечер, безсмислено и тъпо, високата стена с балконите и прозорците на отсрещната къща, да гледа момъка с цигулката и да го чака търпеливо да загаси лампата си, за да угаси и той своята.

Една сутрин, когато тръгваше на работа, хазайката го спря в коридора и му каза, че вечерта щяла да замине за няколко седмици в провинцията при дъщеря си. Дъщеря ѝ си имала бебе, трябвало да ѝ помага. Помоли го да заключва добре входната врата и да затяга здраво крана на чешмата в кухнята.

Наемателят остана сам и изпълняваше точно нарежданията на хазайката. Заключваше входната врата, затягаше крана на чешмата в кухнята.

Така дойде денят, в който се случи нещо необикновено. Беше неделна утрин. Самотникът седеше в стаята си и вареше кафе на спиртника, когато съвсем внезапно в дъното на коридора звънецът избръмча продължително и дрезгаво — веднъж, два пъти. Наемателят наостри уши. Звъняха за него. Кой можеше да го търси? След толкова години, значи все пак имаше хора, които не бяха го забравили. Разбира се, акуратният човек посрещна тоя необикновен случай в живота си напълно естествено, като че всеки ден звънецът звънеше два пъти. Той отиде до входната врата и надникна през завеската. Навън нямаше никой. Отвори вратата и тогава забеляза на прага писмо. Наведе се и дигна синия плик от земята: на плика бяха написани името му, улицата, номерът на къщата.

Всеки друг на негово място би останал поне малко изненадан от получаването на едно писмо, след като много отдавна пощенският раздавач не е звънял на вратата му. Би уловил неясната връзка между себе си и външния свят, би почувствувал лекия ток на оная загадъчна верига, която свързва хората помежду им дори в тяхната пълна самотност! Но тоя човек сякаш бе лишен от мисли и от чувства. Той разтвори спокойно плика, извади сгънатата хартия и я прочете от край до край.

Беше писмо от хазайката. Тя го молеше да полива бегонията на прозореца в гостната стая. Върху поличката над кухненската чешма имало едно бяло канче. С това канче той трябвало да носи вода за

саксията. После хазайката му напомняше пак да заключва входната врата и да затяга крана на чешмата.

В далечния провинциален градец старата жена не бе престанала да мисли за къщата си, за бегонията в гостната стая, за бялото канче в кухнята. Защо цветето трябваше да бъде поливано именно с това канче, а не с друг някой съд? Хазайката не можеше да си представи дори най-малкото отклонение от нейните всекидневни навици. За нея мъртвите предмети бяха добили вече особен смисъл и предназначение, бяха се врязали в живота ѝ и сами играеха в него някаква жива роля.

Без да разсъждава, наемателят се запъти към кухнята. Той взе бялото канче, напълни го с вода и отиде в гостната стая.

Там, сред тайнствената дрезгавина на тоя интимен музей със стари семейни портрети, самотникът пристъпи сякаш в гробница. Беше тихо, върху един шкаф лъщяха два свещника и спрял часовник с напукан циферблат, в дъното светеше студено огледало. Нещо неизразимо безутешно лъхаше от всеки предмет наоколо, омотаваше с невидими паяжини цялата стая, пълзеше по образите на портретите, притискаше листата на бегонията, която вехнеше зад пращното стъкло на прозореца.

И занизаха се равни дни с безкрайни дълги часове и минути. Животът в къщата си течеше по старому. Пред вратите на другите етажи се смееха слугини, по стълбите тичаха деца. Наемателят минаваше като сянка и поливаше грижливо бегонията в гостната стая, а на много километри далеч от него хазайката къпеше също тъй грижливо внучето си, което започваше да гледа света с учудени очи.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.